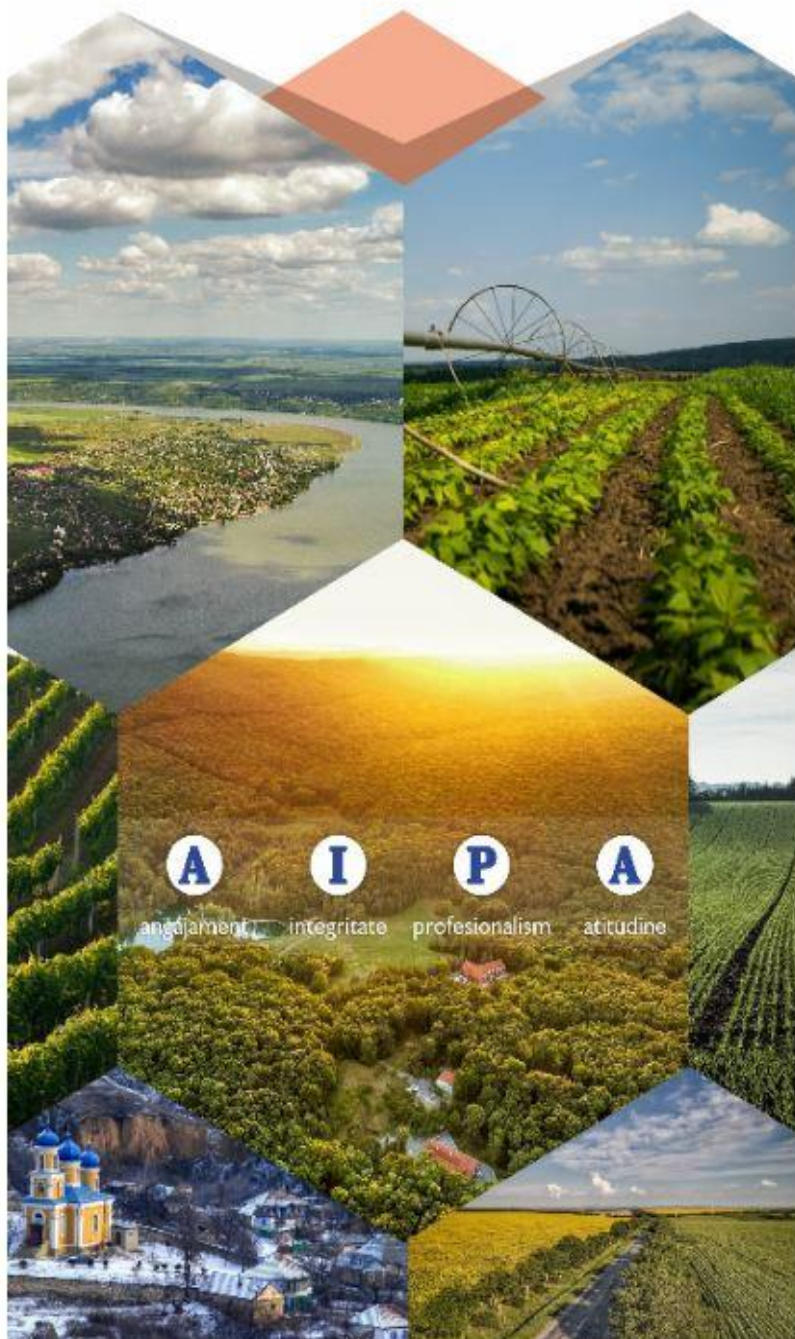

„Doar împreună dezvoltăm agricultura și zonele rurale”

RAPORT
privind gestionarea
Fondului Național de
Dezvoltare a Agriculturii
și Mediului Rural și a
mijloacelor financiare
provenite de la partenerii
de dezvoltare

ANUL 2024

CUPRINS:

1. Perioada de raportare.....	3
2. Introducere.....	3
3. Gestionarea și valorificarea FNDAMR și a mijloacelor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare	5
3.1. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți în avans”:	
3.1.1. <i>Hotărârea Guvernului nr. 465/2023.....</i>	<i>7</i>
3.1.2. <i>Hotărârea Guvernului nr. 277/2022- Programul LEADER.....</i>	<i>11</i>
3.2. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți post investiție” și „plăți investiții pe etape ”:	
3.2.1. <i>Hotărârea Guvernului nr. 491/2023.....</i>	<i>15</i>
3.2.1.1. <i>Forma de subvenționare „plăți post investiție”.....</i>	<i>15</i>
3.2.1.1. <i>Forma de subvenționare „plăți investiție pe etape”</i>	<i>26</i>
3.3. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți directe”:	
3.3.1. <i>Hotărârea Guvernului nr. 492/2023.....</i>	<i>27</i>
3.4. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți complementare”:	
3.4.1. <i>Hotărârea Guvernului nr. 464/2023.....</i>	<i>32</i>
3.4.2. <i>Legea nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.....</i>	<i>34</i>
4. Concluzii și impactul subvenționării per formă de subvenționare.....	36
5. Propuneri și recomandări.....	37

1. Perioada de raportare:

Prezentul Raport acoperă perioada de gestionare a mijloacelor financiare alocate Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – FNDAMR) în perioada de implementare 1 ianuarie – 31 decembrie 2024.

Pentru subvenționarea în agricultură și mediul rural conform obiectivelor prevăzute în documentele de politici în agricultură și mediul rural se instituie FNDAMR, care se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, ca poziție distinctă pentru politica de subvenționare în agricultură și mediul rural.

În conformitate cu art. 14 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (în continuare - Agenție) este responsabilă de gestionarea și controlul FNDAMR și a mijloacelor financiare parvenite de la partenerii de dezvoltare. Una din atribuțiile Agenției este întocmirea și prezentarea Raportului privind gestionarea FNDAMR și a mijloacelor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare.

2. Introducere:

Alocarea eficientă a subvențiilor fermierilor este o precondiție pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, mediului rural și modernizarea tehnologică a entităților în economiile de tranziție, atât pentru țările membre U.E., cât și pentru Republica Moldova. Astfel, sporirea eficienței alocării subvențiilor este primordială în contextul dezvoltării durabile a sectorului agricol și localităților rurale. În acest scop, statul și-a propus să dezvolte politica agricolă prin majorarea alocațiilor financiare și acordarea de subvenții fermierilor. Acordarea de subvenții reprezintă o pârghe eficientă atât pentru atragerea investițiilor în agricultură, cât și pentru dezvoltarea acestui sector.

Gestionarea FNDAMR are la bază prevederile Legii nr. 71/2023, care reglementează repartizarea FNDAMR pentru următoarele forme de subvenționare:

- plăți în avans (inclusiv Programul LEADER);
- plăți postinvestiții;
- plăți investiții pe etape;
- plăți directe;
- plăți complementare.

Subiecți ai subvenționării în agricultură sau în mediul rural, stabiliți de cadrul legislativ sunt:

1) **fermierii** care se clasifică în următoarele categorii și întrunesc cumulativ următoarele condiții:

a) *fermier micro* – fermier care are cel mult 9 salariați și realizează o cifră anuală de afaceri de până la 18 milioane de lei;

b) *fermier mic* – fermier care are cel mult 49 de salariați și realizează o cifră anuală de afaceri de până la 50 de milioane de lei;

c) *fermier mijlociu* – fermier care are cel mult 249 de salariați și realizează o cifră anuală de afaceri de până la 100 de milioane de lei;

d) *fermier mare* – fermier care depășește cumulativ condițiile stabilite pentru fermierul mijlociu;

2) ***persoanele juridice sau fizice care desfășoară activități în mediul rural sau activități agricole, altele decât fermierul;***

3) ***unitățile administrativ-teritoriale;***

4) ***grupurile de acțiune locală;***

5) ***organizațiile din domeniul cercetării și inovării și instituțiile de învățământ cu profil agroindustrial.***

Legea nr. 71/2023 stabilește principiile generale ale politicilor statului privind încurajarea și stimularea activităților agricole și dezvoltării rurale, prioritățile de utilizare a mijloacelor financiare destinate dezvoltării agriculturii și mediului rural, și ajustarea acestuia la bunele practici europene.

Mecanismele de implementare a legii menționate pentru fiecare formă de subvenționare sunt reglementate în temeiul hotărârilor de Guvern:

- Hotărârea Guvernului nr. 464/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și abrogarea Hotărârii Guvernului nr.455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 465/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind măsurile de subvenționare în avans și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea în avans din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și la abrogarea unor acte normative;

- Hotărârea Guvernului nr. 466/2023 cu privire la acordarea subvențiilor complementare pentru acciza la motorină din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 491/2023 cu privire la subvenționarea investițiilor din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 492/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea de plăți directe în sectorul zootehnic din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 277/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor în avans pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER

Prin alocarea mijloacelor financiare din FNDAMR, se urmărește atingerea următoarele obiective:

- ✚ modernizarea lanțului agroalimentar în scopul alinierii la cerințele Uniunii Europene privind siguranța alimentelor și cerințele de calitate;
- ✚ facilitarea accesului la piețele de capital, de inputuri și outputuri (intrări și ieșiri) pentru fermieri;
- ✚ creșterea valorii adăugate în sectorul agroindustrial prin dezvoltarea infrastructurii de prelucrare primară și finită;
- ✚ implementarea unor practici moderne de gestionare a resurselor naturale;
- ✚ implementarea unor tehnologii de producție prietenoase mediului, a produselor ecologice, precum și menținerea biodiversității;
- ✚ adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora asupra producției agricole;
- ✚ dezvoltarea infrastructurii de acces și de servicii în mediul rural;
- ✚ creșterea oportunităților de ocupare a forței de muncă în domeniile non agricole și sporirea veniturilor în mediul rural;
- ✚ dezvoltarea echilibrată a teritoriilor din mediul rural prin implicarea comunității locale în dezvoltarea rurală;
- ✚ dezvoltarea afacerilor fermierilor micro, mici și mijlocii.

3. Gestionarea și valorificarea FNDAMR și a mijloacelor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare:

În anul 2024, Agenția a administrat surse financiare în volum de **1855 mil. lei** dintre care 1705 mil. lei a constituit FNDAMR.

Mijloacele FNDAMR se aprobă anul în temeiul Legii bugetului de stat. În anul 2024, inițial, FNDAMR a constituit 1600,0 mil. lei. Ulterior, prin modificarea Legii bugetului, la data de 02.08.24 suma a constituit 1700,0 mil. lei. La data de 07.12.24 au fost alocate suplimentar 5,0 mil. lei, astfel FNDAMR ajungând conform rectificărilor bugetare la 1705,0 mil. lei.

De menționat că din suma alocată pentru FNDAMR, **19,7 mil. lei au fost distribuite către Fondul Național al Viei și Vinului**, în conformitate cu art. 2 lit. e). din Legea bugetului de stat pentru anul 2024. Total surse financiare gestionate de Agenție în 2024 – **1685,3 mil. lei**.

Valorificarea FNDAMR pe forme de subvenționare, în anul 2024, a fost efectuată în felul următor:

- **angajamente față de solicitanții** ce au realizat investiții în anul 2023, dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării în 2023 a FNDAMR pentru forma de

subvenționare „plăți postinvestiție” (art. 28 alin. (4) din Legea nr. 71/2023 și Regulamentul privind măsurile și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea investițiilor din FNDAMR, aprobat prin HG nr.491/2023) – **760,5 mil. lei** (754,3 mil.lei, precum și 6,2 mil. lei debursate în urma cererilor prealabile depuse);

- **angajamente față de solicitanții ce au depus cereri** pentru forma de subvenționare **„plăți complementare”** (Regulamentul privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din FNDAMR, aprobat prin HG nr. 464/2023) - **426,9 mil.lei;**

- plata complementară pentru **asigurarea subvenționată în agricultură** în baza cererilor depuse în 2023-2024 (Legea nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură) – **60 mil. lei;**

- **angajamente față de solicitanții** ce au depus cereri în 2023, pentru forma de subvenționare **„plăți în avans”** (Regulamentul privind măsurile de subvenționare în avans și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea în avans din FNDAMR, aprobat prin HG nr. 465/2023) – **111,9 mil. lei;**

- pentru subvențiile în avans prin **Programul LEADER** (HG nr. 277/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor în avans pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER), în 2024 s-au debursat pentru măsura 1 – 16 mil. lei, pentru măsura 2 – **65,23 mil. lei;**

- pentru forma de subvenționare plăți directe, pentru sectorul zootehnic: **plăți directe per cap de animal și plăți directe per kg de produs lapte** (HG nr.492/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea de plăți directe în sectorul zootehnic din FNDAMR) s-au debursat în 2024 - **232,0 mil. lei;**

- subvenții în avans pentru **finisarea proiectelor de dezvoltare rurală** – cca **8,5 mil. lei** din FNDAMR (HG nr. 476/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din FNDAMR);

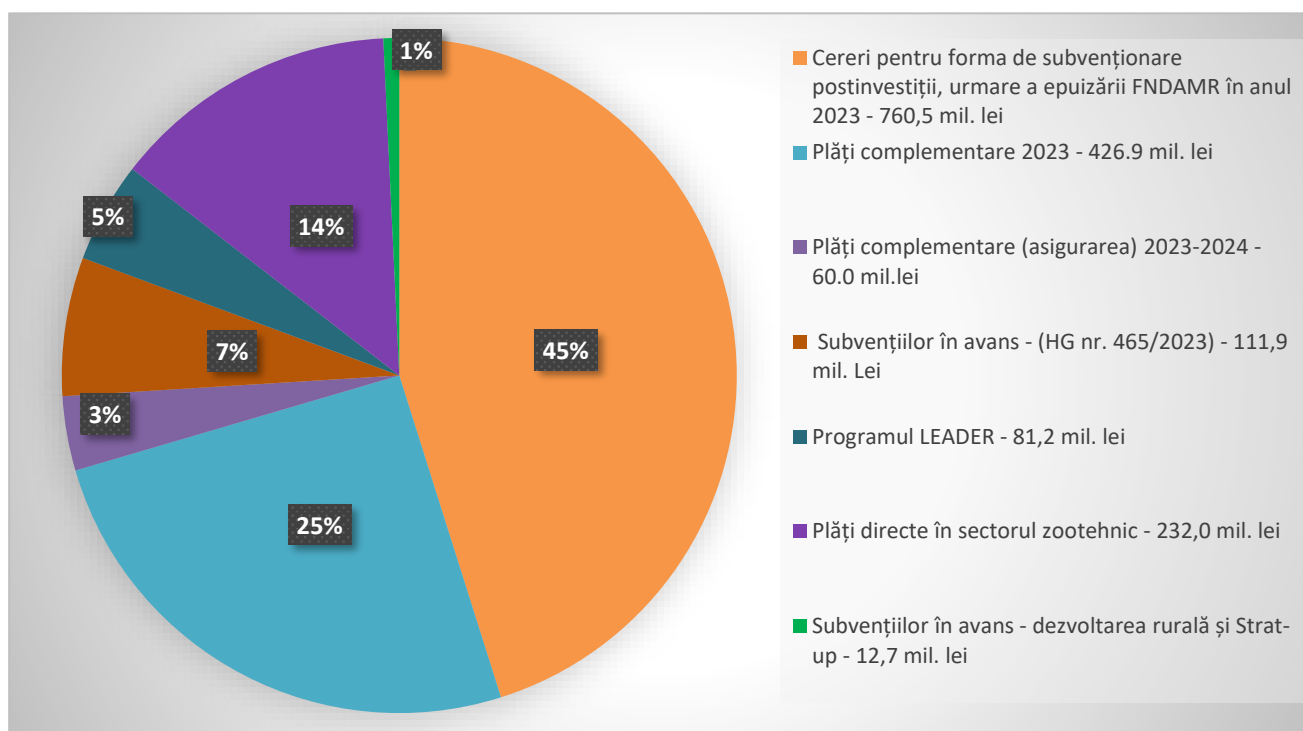
- subvenții în avans – pentru **finisarea proiectelor start-up** (HG nr. 507/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din FNDAMR) – **4,1 mil. lei.**

Urmare a subvențiilor acordate, în anul de raportate, a fost posibilă **atragera investițiilor** în sectorul agroindustrial și a ramurilor conexe acestui sector de peste **7 730,1 mil. lei**. Investițiile efectuate de către solicitanții de subvenții au generat crearea a peste **1200 locuri noi de muncă**, dintre care 370 locuri de muncă sezoniere.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 28 alin. (4) a Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediului rural, cererile de acordare a subvențiilor neexecutate pe parcursul anului de gestiune din lipsa mijloacelor financiare

vor fi executate din mijloacele FNDAMR aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul următor și acestea vor fi prioritate la plată.

Fig.1 Valorificarea mijloacelor financiare alocate FNDAMR pe parcursul anului 2024

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

3.1. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „Plăți în Avans”

3.1.1. Hotărârea Guvernului nr. 465/2023

Prin Hotărârea Guvernului nr. 465/2023 a fost aprobat Regulamentul privind măsurile de subvenționare în avans și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea în avans din FNDAMR.

În cadrul acestei forme de subvenționare plafonul anual pentru un solicitant nu depășește valoarea de 4,0 milioane lei, iar tinerii fermieri, femeile-fermiere și migranții reveniți sau fermieri-gospodării țărănești vor beneficia de subvenții majorate cu 10-15%.

Astfel, fermierii micro și mici, persoanele juridice sau fizice (altele decât fermierul), care desfășoară activități în mediul rural sau activități agricole, unitățile administrativ-teritoriale, organizațiile din domeniul cercetării și inovării (în continuare - ODCI), precum și instituțiile de învățământ cu profil agroindustrial (în continuare - ÎIPA) pot apela pentru următoarele măsuri de subvenționare:

- SA_1.1_ Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice rurale;
- SA_1.2_Dezvoltarea infrastructurii exploatației agricole;

- SA_1.3_Diversificarea activităților economice rurale;
- SA_1.4_Stimularea producerii pe teren protejat;
- SA_1.5_Înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi, aromatice, medicinale și condimentare;
- SA_1.6_Modernizarea exploatațiilor zootehnice;
- SA_1.7_Transferul de cunoștințe, inovare și formare.

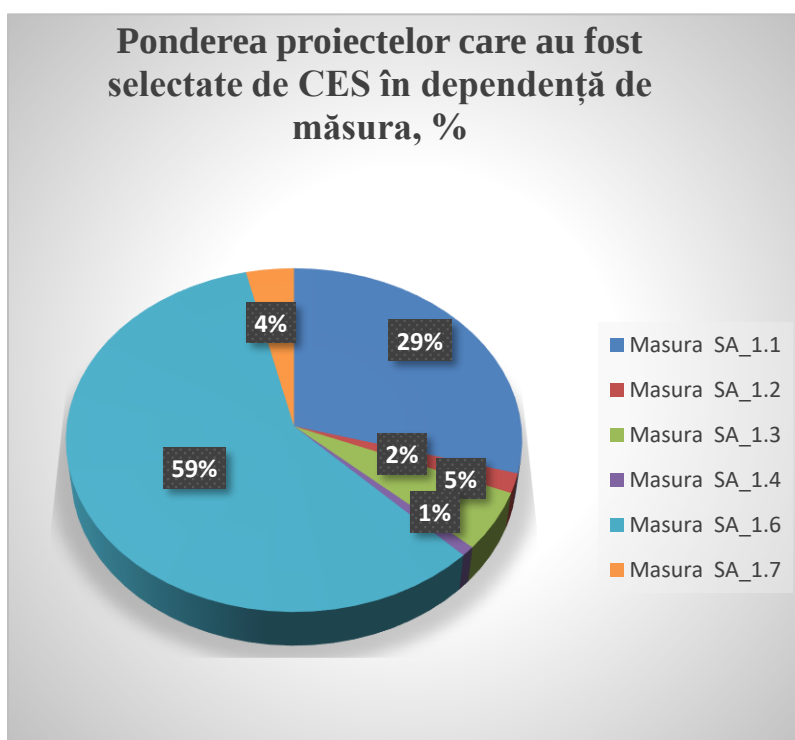
În anul 2024, Agenția a examinat și aprobat proiectele investiționale depuse în cadrul apelului I desfășurat în anul 2023.

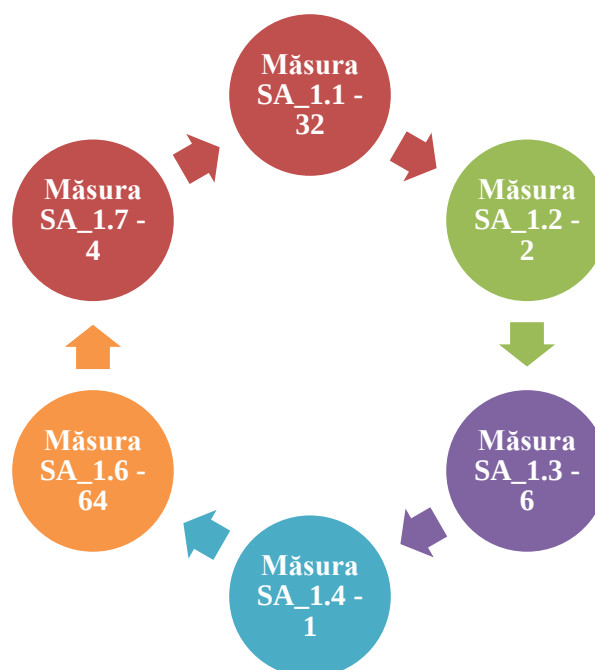
Urmare a examinării cererilor recepționate pentru acordare a subvențiilor în avans, depuse în cadrul I apel, **Comisia de evaluare și selectare** (în continuare - CES) a aprobat spre finanțare **109 proiecte** investiționale, cu o valoare a investițiilor de peste **248.8 mil. lei** și cu o sumă a subvenției aprobate de către CES de **163,5 mil. lei**. Astfel, doar în anul de demarare a acestor proiecte, pentru implementarea primei etape, din FNDAMR au fost alocate surse financiare în sumă de **111,9 mil. lei**. Ținem să menționăm că în anul 2024, **9** (nouă) dintre proiectele investiționale aprobate, au fost implementate 100%, iar alte **92** și-au primit prima tranșă a subvenției, în cuantum de 80% din suma subvenției aprobate.

Pentru 8 proiecte au fost semnate contractele, dar debursarea se va efectua în anul 2025.

Ponderea proiectelor investiționale selectate spre finanțate în dependență de măsura de subvenționare se prezintă în figura de mai jos:

Fig.2 Ponderea proiectelor selectate de CES spre finanțate în dependență de măsura de subvenționare în avans

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

În cadrul măsurii *Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice rurale*, **32 de Unități Administrativ-Teritoriale** au solicitat subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor investiționale, dintre care:

- 29 proiecte pentru construcția/reabilitarea și modernizarea drumurilor și a podurilor care asigură accesul pentru exploatații sau entități economice care desfășoară activități în mediul rural (20,47 km),
- 1 proiect pentru reabilitarea sistemului de alimentare cu apă (2,50 km)
- 2 proiecte pentru construcția a 2 piețe agricole.

Valoarea subvenției aprobate de către CES, din FNDAMR, este de cca. **77 mil. lei.**

Pentru *Dezvoltarea sau modernizarea infrastructurii către/în cadrul exploatației agricole*, finanțate 2 proiecte investiționale, pentru montarea instalațiilor pentru producerea energiei din surse regenerabile și echipament de alimentare cu energie electrică, valoarea subvenției aprobate de către CES din FNDAMR a constituit **2,3 mil. lei.**

În cadrul măsurii *Diversificarea activităților economice rurale*, prin crearea activităților non-agricole și dezvoltarea serviciilor în mediul rural, dezvoltarea serviciilor și activităților de turism rural, agroturism, turism vitivinicol, pentru dezvoltarea a 6 proiecte investiționale, pentru construcția pensiunilor agroturistice, valoarea subvenției aprobată de către CES, constituie **7,2 mil. lei.**

Pentru *Stimularea producerii pe teren protejat*, astfel doar 1 proiect investițional ce vizează construcția unei sere de 1600 m², cu strat dublu de folie, a fost aprobat, iar valoarea subvenției aprobate de către CES, ce urmează a fi acordată din FNDAMR pentru realizarea proiectului, este de **0,7 mil. lei.**

Pentru *Modernizarea exploatațiilor zootehnice* - 64 de proiectele investiționale dezvoltate de către fermierii micro și mici, au fost aprobate spre finanțare, dintre care:

➤ 61 de proiecte pentru dotarea fermelor apicole cu familii de albine, stupi, tehnică și utilaj apicol;

➤ 3 proiecte pentru dezvoltarea exploatațiilor zootehnice de bovine, pentru procurarea animalelor de prăsilă (60 de junci), și unități de tehnică agricolă.

Valoare *subvenției aprobate de către CES*, din FNDAMR pentru implementarea proiectelor constituie peste **68,7 mil. lei**.

În cadrul *măsurii Transferul de cunoștințe, inovare și formare*, 4 instituții de învățământ cu profil agroindustrial au fost *aprobate de către CES* pentru finanțare, iar valoarea aprobată constituie **7,6 mil. lei**. **Instituțiile vor implementa** proiecte investiționale pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico - materiale de cercetare și formare profesională, dotarea unei ferme zootehnice de bovine, utilizate în cercetarea și formarea profesională.

În cadrul acestei măsuri s-au procurat 8 unități de echipamente/utilaje agricole, precum și 20 animale de prăsilă (bovine).

Din punct de vedere al **tipului subiectului subvenționării**, plata în avans, poate fi clasificată în următoarea repartizare:

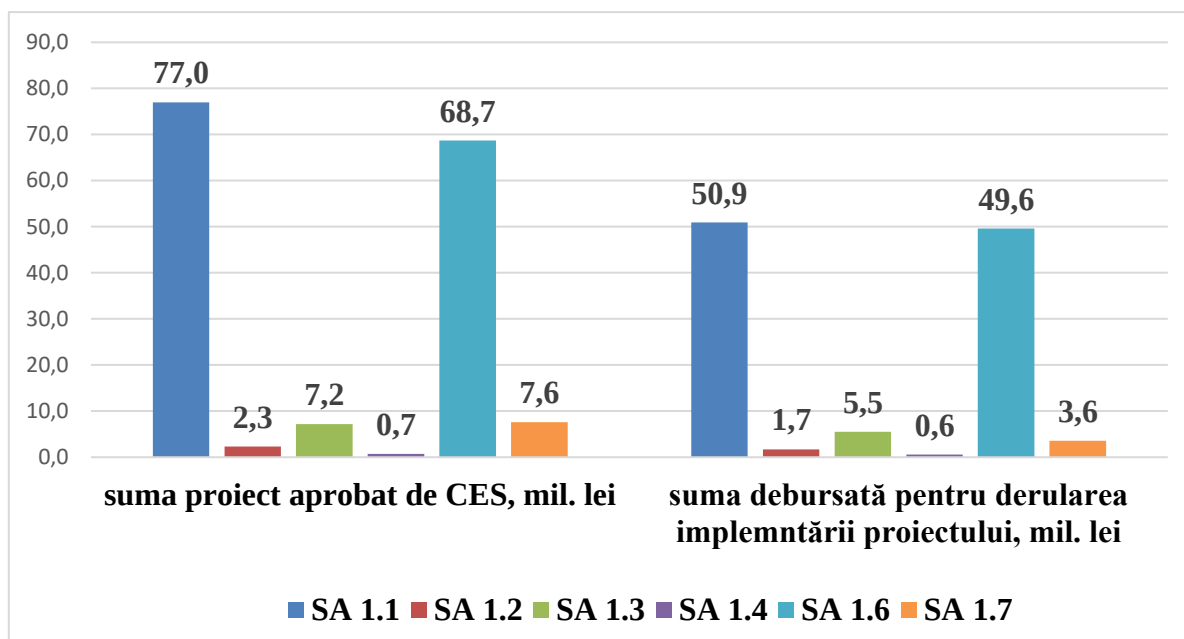
- 65 - Fermier micro (59,6%);
- 6 – Fermier mic (5,5%);
- 32 – APL (29,4%);
- 2- Persoane juridice sau fizice, care desfășoară activități în mediul rural sau activități agricole, altele decât fermierul (1,8%);
- 4 - Instituțiile de învățământ cu profil agroindustrial (3,7%).

Totodată, pe parcursul anului 2024 au fost respinse 39 cereri din cele depuse în anul 2023.

Motivele respingerii fiind:

- 27 au fost respinse pe motiv că nu au corespuns cadrului legal și nu au întrunit criteriile de eligibilitate;
- 7 nu au fost de acord cu suma subvenției aprobate;
- 5 dintre ele, fie nu au acumulat punctajul necesar pragului de trecere, acordat de CES, fie au implementat proiectul înainte de aprobare.

Fig. 3 Distribuirea surselor financiare per proiecte dezvoltat prin subvenții în avans

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Apelul II a avut loc în perioada 21 octombrie – 19 decembrie 2024, demarat prin ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (în continuare – Minister) nr. 144 din 18 septembrie 2024, pe 5 dintre cele 7 măsuri de subvenționare și anume:

- SA_1.2 Dezvoltarea infrastructurii exploatației agricole;
- SA_1.4 Stimularea producerii pe teren protejat;
- SA_1.5 Înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi, aromatice, medicinale și condimentare;
- SA_1.6 Modernizarea exploatațiilor zootehnice;
- SA_1.7 Transferul de cunoștințe, inovare și formare.

Astfel, în cadrul apelului II Agenția a recepționat 188 de cereri de acordate a subvenției în avans pentru dezvoltarea proiectelor investiționale cu o valoare a investițiilor ce depășește 350 mil. lei. Solicitanții de subvenții își asumă angajamentul să dezvolte afaceri sustenabile în domeniu zootehnic, să creeze sere moderne care ar eficientiza activitatea agricolă dar și să creeze locuri de muncă pentru localnici.

În termeni proximi AIPA va examina cererile recepționate, va analiza viabilitatea proiectelor investiționale și va evalua proiectele expuse, fiind disponibilă de a distribui, prin forma de plată „subvenții în avans”, 204,6 mil. lei. Numărul cererilor recepționate în perioada apelului nr. II, se prezintă mai jos:

Tabel. 1. Cererile de acordare a subvenției în avans recepționate pentru fiecare măsură de subvenționare, anul 2024

Măsura de subvenționare	Numărul cererilor recepționate	Suma subvenției solicitată, mil. lei
SA_1.2 Dezvoltarea infrastructurii exploatației agricole	5	3,7
SA_1.4 Stimularea producerii pe teren protejat	7	6,5
SA_1.5 Înființarea plantațiilor de arbuști fructiferi, aromatice, medicinale și condimentare	3	2,1
SA_1.6 Modernizarea exploatațiilor zootehnice	165	177,2
SA_1.7 Transferul de cunoștințe, inovare și formare	8	15,1
Total	188	204,6

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Cererile urmează a fi examinate și evaluate pe parcursul anului 2025.

3.1.2. Hotărârea Guvernului nr. 277/2022 – Programul LEADER

Începând cu anul 2022, Grupurile de Acțiune Locală (în continuare – GAL) din Republica Moldova pot accesa subvenții din sursele Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural, conform prevederilor Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționare în agricultură și mediului rural.

Pentru implementarea Programului LEADER în anul 2024-2025 (apel II) s-a alocat **80 mil. lei, sau cel puțin 5% din valoarea FNDAMR**, pentru fiecare an calendaristic.

În acest context, Ministerul a desfășurat în perioada ianuarie-februarie 2024, al doilea apel de depunere a cererilor pentru selectarea Grupurilor de Acțiune Locală și aprobarea Strategiilor de dezvoltare locală în vederea acordării subvențiilor în avans pentru anii 2024-2025.

În cadrul apelului desfășurat au fost recepționate 51 de solicitări de acordare a subvențiilor, drept rezultat, în temeiul punctajului cumulativ obținut, au fost selectate 51 grupuri de acțiune locală și aprobate **51 strategii de dezvoltare locală**.

În conformitate cu suma prevăzută în FNDAMR, Ministerul a aprobat spre finanțare, conform Deciziei nr. 2 din 10 mai 2024 și a Deciziei nr. 3 din 21 mai

2024, privind selectarea grupurilor de acțiune locală și aprobarea strategiilor de dezvoltare locală pentru finanțare totală/parțială, în limita mijloacelor alocate **32 grupuri de acțiune locală** în sumă totală de 160,0 mil. lei pentru perioada anilor 2024-2025, respectiv, a câte **80,0 mil. lei pentru fiecare an calendaristic**.

Fig. 4 Grupurile de Acțiune Locală selectate spre finanțare

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Mijloacele financiare pentru funcționarea GAL (Măsura 1) se acordă în trei tranșe în decursul a doi ani consecutivi, după cum urmează:

➤ Prima tranșă, în mărime de 50% din valoarea mijloacelor financiare aprobate, este acordată GAL în avans, în baza deciziei Ministerului privind selectarea GAL și aprobarea SDL pentru finanțare, fără încheierea unui contract de finanțare cu Agenția.

➤ A doua tranșă, în mărime de 30% din valoarea mijloacelor financiare aprobate, se acordă în baza solicitării de mijloace financiare (cerere de debursare) a GAL, prezentată către Agenție, conform modelului elaborat de către Agenție, însoțită de documente confirmative privind utilizarea mijloacelor financiare acordate în prima tranșă. Cererea pentru a doua tranșă se depune doar în cazul în care în contul bancar al GAL-ului rămân mai puțin de 5% din suma acordată în prima tranșă.

➤ A treia tranșă, în mărime de 20% din valoarea mijloacelor financiare aprobate, se acordă în baza solicitării de mijloace financiare, cu anexarea documentelor confirmative privind utilizarea mijloacelor financiare acordate în tranșa a doua.

Astfel, conform cererilor de plată depuse de către GAL-uri pe parcursul anului 2024 a fost autorizată spre plată tranșa I în valoare de 16,0 mil. lei. pe conturile celor 32 GAL-uri care sunt utilizate pentru funcționalitatea acestora.

Fig.5 Debursarea resurselor financiare în cadrul Măsurii 1

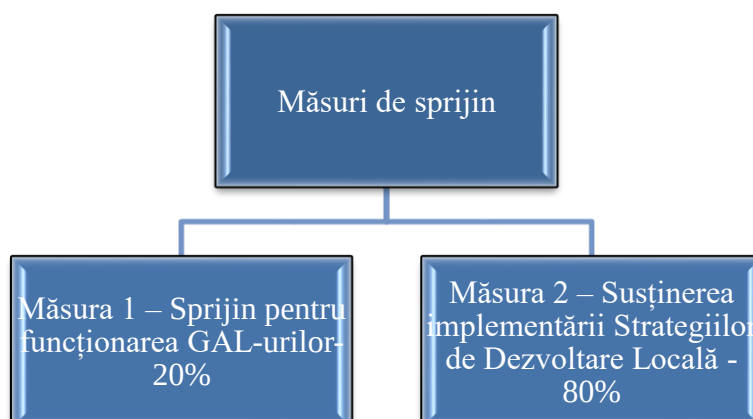
Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Costuri eligibile în cadrul Măsurii 1:

- ✓ salariile angajaților, contribuțiile de asigurări sociale;
- ✓ serviciile în domeniul IT, serviciile de auditor, consultanță juridică, instruire, servicii de curățenie, transport;
- ✓ închirierea oficiului GAL-ului, inclusiv reparațiile curente sau capitale, și întreținerea altor spații pentru desfășurarea evenimentelor/instruirilor;
- ✓ serviciile comunale;
- ✓ dotarea biroului: mobilă pentru oficiu, calculatoare și accesorii, imprimante, scanere, aparate de telefon, aparat de aer condiționat, convector;
- ✓ birotica, consumabilele de birou;
- ✓ serviciile de promovare;
- ✓ serviciile poștale, de telefonie și internet;
- ✓ cheltuielile de deplasare;
- ✓ cheltuielile legate de participarea la expoziții/târguri/evenimente agricole și non-agricole.

Conform prevederilor HG nr. 277/2022, resursele financiare din cadrul Programului sunt alocate pentru următoarelor măsuri de sprijin financiar:

Fig.6 Măsuri de sprijin în cadrul Programului LEADER

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Pentru Măsura 1 în conformitate cu prevederile pct. 40 din HG nr. 277/2022, în temeiul deciziei organului central de specialitate privind selectarea GAL-urilor și aprobarea strategiilor de dezvoltare locală pentru finanțare, Agenția a autorizat spre plată în baza cererilor de finanțare (tranșa I) 16,0 mil. lei.

În cadrul Măsurii 2, pe parcursul anului 2024 Agenția **a recepționat 516 de cereri de subvenționare**, iar valoare totală a subvenției este de circa **55,23 mil. lei**, dintre care:

✚ sectorul public - 248 de proiecte, valoarea subvenției transferate fiind de circa 27,27 mil. lei;

✚ sectorul antreprenorial - 227 de proiecte, valoarea subvenției transferate fiind de circa 23,79 mil. lei;

✚ sectorul civic – 41 de proiecte, valoarea subvenției transferate fiind de circa 4,17 mil. lei.

Suplimentar, pentru proiectele autorizate în 2023, s-au efectuat achitări în 2024 în valoare de **10 mil. lei** (Tranșa II).

Se menționează că doar 2 GAL-uri au desfășurat câte un apel, restul 30 GAL-uri au desfășurat câte 2 apeluri pe parcursul acestui an. În total, în 2024 au fost lansate 62 de apeluri pentru depunerea cererilor de subvenționare prin programul LEADER.

În perioada de raportare, prin intermediul mijloacelor financiare acordate în avans în cadrul măsurilor de sprijin ale Programului LEADER s-a reușit implementarea a:

- 126 obiecte investiționale prin dotarea antreprenorilor cu echipamente/utilaj agricol, 85 obiecte investiționale prin amenajarea/reconstrucția/ modernizarea instituțiilor publice, altele 83 fiind dotate;
- 19 proiecte au presupus investiții în energia regenerabilă și eficiență energetică;
- 60 de proiecte au fost finanțate pentru dezvoltarea structurilor turistice.

Obstacolele identificate în procesul de implementare a strategiilor de dezvoltare locală de către GAL-uri:

- Capacitatea administrativă redusă;
- GAL-urile au avut resurse umane și financiare limitate, afectând capacitatea de a gestiona și implementa proiecte;
- Acces limitat la finanțare;
- Implicarea insuficientă a comunității., nivelul scăzut de participare și implicare a membrilor comunității în procesul decizional poate duce la proiecte care nu reflectă nevoile reale ale populației locale;
- Lipsa de cooperare interinstituțională - colaborarea inefficientă între diferitele instituții și organizații implicate în dezvoltarea rurală poate duce la suprapuneri sau lacune în implementarea proiectelor.

Subvenționarea GAL-urilor are un impact pozitiv considerabil asupra dezvoltării mediului rural din Republica Moldova. Prin promovarea unor proiecte diversificate și

sustenabile, GAL-urile contribuie la creșterea economică locală, reducerea migrației și îmbunătățirea condițiilor de viață, toate acestea fiind esențiale pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a întregii țări.

3.2. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți postinvestiție” și „plăți investiții pe etape”

3.2.1. Hotărârea Guvernului nr. 491/2023

Prin Hotărârea Guvernului nr. 491/2023 a fost aprobat Regulamentul privind măsurile și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea investițiilor din FNDAMR, care reglementează două forme de subvenționare a investițiilor: plăți postinvestiție și plăți investiții pe etape.

3.2.1.1. Forma de subvenționare plăți postinvestiție

În perioada de raportare, au fost examinate și autorizate cererile recepționate în anul 2023 în cadrul apelului I lansat de către Minister și neexecutate urmare a epuizării mijloacelor FNDAMR.

Precizăm faptul că, în anul 2023, au fost recepționate 2639 de cereri de acordare a subvențiilor post-investiții, dintre care doar 1903 cereri au fost autorizate, iar 736 cereri au rămas a fi examinate și autorizate în anul 2025 urmare a epuizării mijloacelor FNDAMR.

Numărul dosarelor autorizate și suma subvențiilor debursate din mijloacele FNDAMR aprobat pentru anul 2024 pentru fiecare măsură de subvenționare se prezintă în tabelul de mai jos:

Tabel 2. Numărul dosarelor și sumelor autorizate din mijloacele FNDAMR pe parcursul anului 2024, (dosare recepționate pentru forma de subvenționare postinvestiție, în anul de subvenționare 2023)

Măsurile de subvenționare	Nr. de dosare autorizate	Suma aprobată, mil. lei
SP_2.1 Investiții în producere pe teren protejat	18	5,98
SP_2.2 Investiții în sisteme și echipament pentru irigare	65	32,51
SP_2.3 Investiții în bazine de acumulare a apei pentru irigare	10	3,98
SP_2.4 Investiții în exploatații din sectorul vegetal	143	49,45
SP_2.5 Investiții în exploatații din sectorul viticol	71	31,46
SP_2.6 Investiții în exploatații zootehnice	212	130,47
SP_2.7 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vitivinicol	20	32,67
SP_2.8 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal	246	151
SP_2.9 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare a produselor de origine animală	13	32,46

SP_2.10 Investiții în tehnologii de lucrare a solului	954	184,08
SP_2.11 Dezvoltarea infrastructurii aferente exploatației	150	99,88
SP_2.12 Stimularea dezvoltării turismului în mediul rural	1	0,42
Executarea cererilor prelabile/recalcul		6,2
TOTAL subvenții autorizate în anul 2024	1903	760,5

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Conform statisticii înregistrate de către Agenție, numărul cererilor depuse, precum și suma solicitată pentru forma de subvenționare plăți postinvestiție este în creștere.

În anul 2024, în cadrul apelului II lansat de către Minister, care s-a desfășurat în perioada 21 octombrie -19 decembrie 2024, au fost depuse 3131 cereri și este în creștere cu 493 cereri, cu suma subvenției solicitate de cca 1714, 17 mil. lei, care la fel este în creștere cu 451,55 mil.lei în raport cu anul 2023.

Pentru comparație, în anul 2023, au fost depuse 2638 cereri, cu suma solicitată de 1262,62 mil. lei.

Doar prin forma de subvenționare plăți postinvestiție, în perioada de referință Agenția a recepționat de la 2398 fermieri unici - 3131 cereri de acordate a subvențiilor pentru investițiile dezvoltate în anul 2024 cu 18% mai mult decât în anul 2023, iar suma subvențiilor ce ar urma a fi debursate constituie 1715,8 mil. lei sau cu 30% mai mult decât în anul precedent. **De menționat că fermierii au declarat că au efectuat investiții în agricultură și ramurile conexe ale acestora în valoare de 4657,5 mil. lei sau cu 37% mai mult decât în anul 2023.**

Cea mai mare pondere a solicitărilor fiind înregistrate în domeniile de intervenție ca:

- investițiile în *infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal* (construcția încăperilor de ambalare, depozite frigorifice de păstrare a fructelor, legumelor și cartofilor; modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, congelare și ambalare a fructelor, legumelor, cartofilor, plantelor aromatice, condimentare și medicinale; modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, condiționare, depozitare, ambalare a cerealelor, oleaginoaselor și plantelor tehnice) – 403,7 mil lei, ceea ce constituie 23,5% din suma totală a subvențiilor solicitate (394 cereri);

- investiții în *exploatații zootehnice* (înființarea exploatațiilor zootehnice, construcția și modernizarea lor, dotarea cu tehnică și utilaj tehnologic, cumpărarea animalelor de prăsilă) – 323,4 mil lei (350 cereri);

- *tehnologiile de lucrare a solului* (dobândirea de tractoare, combine, mașini sau utilaje agricole), cu valoarea subvențiilor solicitate de – 264 mil lei (1175 cereri);

- investițiile în dezvoltarea *infrastructurii de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vitivinicol* – 130 mil. lei (70 cereri).

În urma estimărilor efectuate referitor la investițiile pe zone geografice, cele mai multe cereri de acordare a sprijinului financiar au fost depuse de producătorii agricoli din: Orhei (180 cereri în sumă de 82,2 mil. lei); Anenii Noi (142 de cereri în sumă de 117,6 mil. lei); Hâncești (142 cereri în sumă de 91,6 mil. lei); Briceni (140 cereri în sumă de 54,6 mil. lei); Căușeni (140 cereri în sumă de 71,3 mil. lei).

Măsura SP_2.1. Investiții în producere pe teren protejat

Obiectivul general al acestei măsuri constă în sporirea productivității, calității și competitivității sectorului de cultivare a legumelor, fructelor, plantelor aromatice, condimentare și medicinale pe teren protejat.

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a costului:

- 1) materialul de construcție a sereilor, a solarelor și a tunelurilor;
- 2) materialul de acoperire sau materialul neșut de tip AGRIL;
- 3) echipamentul, utilajul sau accesoriile care constituie sisteme pentru controlul condițiilor de mediu;
- 4) mașinile, utilajele sau accesoriile pentru producerea răsadurilor în palete celulare;
- 5) utilajul sau echipamentul pentru lucrarea solului, protecția plantelor și întreținerea culturilor.

Mărimea subvenției constituie:

- 1) 50% din costul modulelor de sere, al echipamentului, al utilajului, al materialului de acoperire și de construcție pentru sere, solare și tuneluri;
- 2) 30% din costul materialelor de construcție sau de acoperire, utilizate la reconstrucția sereilor, a solarelor sau a tunelurilor;
- 3) 25% din costul (per unitate) al utilajului sau al echipamentului necesar pentru lucrarea solului, protecția plantelor și întreținerea culturilor, dar nu mai mult de 300 mii de lei per beneficiar.

În perioada de raport, în cadrul prezentei submăsuri, au fost autorizate spre plată **18** cereri de acordare a sprijinului financiar pentru construcția/ reconstrucția obiectelor investiționale. Suma sprijinului financiar acordat fermierilor constituie **5,9** mil. lei. Aceste subvenții au contribuit inclusiv și la construcția/reconstrucția a 6,15 ha sere și 0,208 ha tuneluri.

Măsura SP_2.2 Investiții în sisteme și echipament de irigare

Obiectivul general al acestei submăsuri, constă în stimularea extinderii suprafețelor terenurilor irigate pentru asigurarea rezilienței climatice prin subvenționarea sistemelor sau a echipamentelor de irigare noi, după cum urmează:

- 1) sistemele de irigare staționare sau mobile (prin aspersiune, picurare, micro aspersiune);
- 2) stațiile de pompare, utilaj și echipament din cadrul stației de pompare, de filtrare și/sau de fertigare;
- 3) echipamentul care formează rețelele de aducție și/sau de distribuție;
- 4) sistemul de tratare a apei pentru irigare prin diferite metode;
- 5) instalațiile pentru producerea energiei din surse regenerabile ca parte componentă a proiectului.

Mărimea subvenției constituie:

- 1) 50 % din valoarea proiectului investițional eligibil, dar nu mai mult de 3,0 mil. lei per fermier;
- 2) 75 % din valoarea proiectului investițional eligibil, dar nu mai mult de 7,0 mil. lei – pentru proiectele investiționale implementate de către asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații.

Pe parcursul anului 2024, au fost supuse examinării și autorizării **65** cereri, pentru care s-au acordat subvenții în valoare de **32,51** mil. lei. Suprafața irigată prin sistemele de irigare staționare sau mobile constituie 2403,6 ha, suprafața irigată prin picurare – 1023,87 ha, iar cea prin aspersiune – 1279,38 ha.

Măsura SP_2.3 Investiții în bazine de acumulare a apei pentru de irigare

Obiectivul general al acestei măsuri constă în asigurarea rezilienței climatice se stimulează subvenționarea investițiilor efectuate în bazine de acumulare a apei pentru irigare, prin:

- 1) efectuarea lucrărilor de construcție sau reabilitare a bazinelor de acumulare a apei, inclusiv din ape pluviale, pentru irigare, precum și a construcțiilor hidrotehnice aferente acestora (diguri de protecție contra inundațiilor, sisteme de scurgere);
- 2) efectuarea investițiilor în materialul de acoperire geomembrană și geotextil.

Subiectul subvenționării în cadrul prezentei măsuri este fermierul sau asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații.

Mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului investițional eligibil per fermier și 75% din valoarea proiectului investițional eligibil – pentru asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații.

Astfel, în perioada de raportare, AGENȚIA a examinat și autorizat spre plată **10 cereri** de acordare a subvenției în valoare de **3,98** mil. lei, pentru construcția a 10 bazine de acumulare a apei pentru irigare cu un volum de cca. 100 mii m³.

Măsura SP_2.4 Investiții în exploatații din sectorul vegetal

Obiectivul general al măsurii constă în creșterea competitivității, al diversificării producției, al creșterii calității produselor obținute și al promovării practicilor agricole inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice, se acordă subvenții pentru:

1) înființarea plantației pomicole, inclusiv de culturi nucifere (cu excepția plantațiilor de nuci de tip silvic, a celor de aliniament, precum și a fâșiilor de protecție), de arbuști fructiferi, căpșun, culturi aromatice, condimentare și medicinale;

2) obținerea materialului de înmulțire și a materialului de plantare fructifer de categorii biologice înalte, cu excepția categoriei obișnuit/C.A.C. (Conformitas Agraria Communicatis);

3) instalarea sau modernizarea sistemelor de suporturi;

4) instalarea sau modernizarea echipamentului de protecție a plantației perene împotriva condițiilor nefavorabile de mediu;

5) tehnica și utilajul agricol destinat efectuării lucrărilor agricole în plantațiile perene.

În cadrul măsurii, AGENȚIA a examinat și autorizat **143** dosare de solicitare a subvențiilor, recepționate în anul de subvenționare 2023, în valoarea totală a subvențiilor de **49,45** mil. lei.

Domeniile de investiții realizate și subvenționate în perioada de raportare se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabel 3. Indicatori realizați în cadrul SP 2.4

Tip investiției	Indicatori
Înființarea plantației pomicole:	335 ha
Sistem de suport	113,4 ha
Echipament antigrindină	13,53 ha
Echipament antiploaie	1,77 ha
Tehnică și utilaj agricol	28 unități autopropulsată 43 unități tractate 59 unități purtate

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Măsura SP_2.5 Investiții în exploatații din sectorul viticol

Domeniul de intervenție: în scopul extinderii suprafețelor de plantații viticole, al modernizării acestora și al promovării practicilor agricole inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice, subvenția se acordă pentru:

1) înființarea plantațiilor viticole;

2) instalarea sistemelor moderne de suporturi în plantațiile viticole tinere;

3) reconversia plantației viticole cu soiuri pentru vin pe rod, destinate producerii vinurilor cu denumire de origine protejată sau a vinurilor cu indicație geografică protejată;

4) modernizarea sistemului de suport în plantațiile viticole pe rod;

5) instalarea în plantația viticolă a echipamentului antigrindină sau antiîngheț;

6) dobândirea tehnicii sau a utilajului agricol destinat efectuării lucrărilor agricole în plantațiile viticole.

Subiectul subvenției în cadrul prezentei măsuri este fermierul. Totodată, ei pot beneficia de subvenții majorate în cazul înființării plantațiilor viticole:

1) destinate producerii produselor vitivinicole cu indicație geografică protejată sau denumire de origine protejată – cu 20,0 mii lei/ha;

2) cu material săditor de categorie biologică „Certificat”, provenit din pepiniere locale – cu 10,0 mii lei/ha.

Astfel, în 2024, au fost autorizate spre plată **71** de solicitări a subvențiilor, iar suma debursată – **31,46** mil. lei.

Rezultatele procesului de subvenționare pentru măsura de sprijin 2.5 „Investiții în exploatații din sectorul viticol” se expune în tabelul de mai jos.

Tabel 4. Indicatori realizați în cadrul SP 2.5

Tip investiției	Suprafața (ha)/unități
Înființarea plantației viticole pentru soiuri de vin	176
Înființarea plantației viticole pentru soiuri de masă	10,23
Sistem de suport	178,33
Tehnică și utilaj agricol	25 unități autopropulsată 34 unități tractate 25 unități purtate
Echipament antigrindină	100,99
Echipament antiplăoie	1,77
Echipament antiîngheț bazat pe gaz	16,07

Sursa: SIA ESBS la situația din 31 decembrie 2024

Măsura SP_2.6 Investiții în exploatații zootehnice

Obiectivul general al acestei măsuri constituie stimularea investițiilor în sectorul zootehnic, în scopul creșterii volumului și a calității produselor obținute, precum și promovarea tehnologiilor de producție inovative, prin:

1) înființarea exploatațiilor zootehnice;

2) construcția sau modernizarea exploatațiilor zootehnice;

3) dotarea cu tehnică sau utilaj tehnologic;

4) cumpărarea animalelor de prăsilă sau a altor resurse genetice.

Efectivul minim de animale eligibil pentru subvenționare:

- 1) 10 – vaci/junci;
- 2) 1 – taur reproducător autorizat;
- 3) 5 – scroafe/scrofițe;
- 4) 1 – vier;
- 5) 30 – oi/capre;
- 6) 1 – berbec;
- 7) 30 – iepuroaice;
- 8) 30 – măci de albine/roiuri de albine cu măci;
- 9) 5000 – pui de o zi;
- 10) 1 – armăsar/iapă.

Mărimea subvenției constituie:

1) pentru construcția sau modernizarea exploatației zootehnice, se subvenționează dobândirea tehnicii, utilajului și echipamentului tehnologic, a materialelor de construcție prevăzute în anexa nr. 6 a Hg nr. 491/2023, reieșind din tipul de exploatație zootehnică, în următoarele proporții:

a) 50% – pentru exploatațiile zootehnice de bovine, porcine, păsări, iepuri de casă, dar nu mai mult de

10,0 mil. lei per beneficiar;

b) 50% – pentru exploatațiile zootehnice de ovine, caprine, pești și cabaline, dar nu mai mult de 5,0 mil. lei per beneficiar;

c) 50% – pentru exploatațiile zootehnice apicole, dar nu mai mult de 1,0 mil. lei per beneficiar;

d) 30% – pentru fermele zootehnice de alte specii din domeniul agricol, dar nu mai mult de 1,5 mil. lei per beneficiar;

2) pentru cumpărarea animalelor de prăsilă, inclusiv a materialului de reproducere (material seminal), se subvenționează în următoarele proporții:

a) 50% – pentru vaci primipare sau junci cu vârsta de cel puțin 12 luni, dar nu mai mult de 5,0 mil. lei per beneficiar;

b) 35% – pentru tauri reproducători autorizați, din rase specializate pentru producția de carne, cu vârsta de 12-24 de luni, dar nu mai mult de 1,0 mil. lei per beneficiar;

c) 50% – pentru vierii cu vârsta de 4-8 luni (rasă pură și birasială) și scrofițe neînsămânțate cu vârsta de 4-8 luni (rasă pură și birasiale), dar nu mai mult de 800,0 mii lei per beneficiar;

d) 50% – pentru berbeci sau țapi cu vârsta de 6-20 de luni, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar;

e) 50% – pentru mioare sau căprițe cu vârsta de 6-20 de luni, dar nu mai mult de 1,5 mil. lei per beneficiar;

f) 50% – pentru iepuri de casă, dar nu mai mult de 200,0 mii lei per beneficiar;

g) 50% – pentru mătcă de albine cu vârsta de cel mult 12 luni, dar nu mai mult de 150,0 mii lei per beneficiar;

h) 50% – pentru roiuri de albine cu mătcă cu vârsta de cel mult 12 luni, dar nu mai mult de 300,0 mii lei per beneficiar;

i) 50% – pentru pui de o zi – păsări de prăsilă (forme parentale), dar nu mai mult de 1,5 mil. lei per beneficiar;

j) 35% – pentru iepe sau armăsari cu vârsta de 24-30 de luni, dar nu mai mult de 1,0 mil. lei per beneficiar;

k) 50% – pentru materialul seminal de taur, berbec, țap sau vier, dar nu mai mult de 500,0 mii lei per beneficiar.

Totodată, subvențiile calculate în condiții generale se majorează cu 25% din valoarea subvenției autorizate, pentru fermierii care au ca gen de activitate producerea laptelui de vaci, oi sau capre, unde cel puțin 75% din animalele adulte sunt din rase specializate pentru producția de lapte sau mixte, pentru care fermierul demonstrează, prin acte confirmative, comercializarea laptelui.

În acest sens, în anul 2024, au fost examinate și autorizate spre subvenționare **212** de cereri, în sumă a cca. **130,4** mil. lei pentru renovarea și dezvoltarea tehnologică a: 212 ferme zootehnice: 8 ferme construite, 15 ferme au fost modernizate, 152 au fost dotate, pentru 37 ferme s-au procurat animale.

Măsura SP_2.7 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vitivinicol

Obiectivul general al măsurii este stimularea dezvoltării sectorului vitivinicol, centrat pe producerea, prelucrarea primară/finită a produselor cu valoare adăugată înaltă, care contribuie la creșterea competitivității și a performanței economice, precum și pe perfecționarea tehnologiilor de vinificație, prin:

1) construcția sau modernizarea depozitelor frigorifice de păstrare a strugurilor;

2) construcția sau modernizarea unităților vinicole, a caselor de ambalare a strugurilor;

3) modernizarea proceselor de uscare sau congelare a strugurilor cu utilaj sau echipament;

4) modernizarea proceselor de prelucrare a strugurilor, de producere, îmbuteliere și depozitare a produselor vitivinicole.

Mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului investițional eligibil, dar nu mai mult de 7,0 mil. lei per beneficiar.

În perioada de raportare, pentru această măsură au fost examinate și autorizate **20** de cereri în sumă de **32,67** mil. lei. Ca rezultat, s-au procurat 19 utilaje/echipament frigorific, 3 unități de echipament tehnologic pentru spațiile de expediție, sortare și ambalare.

Măsura SP_2.8 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal

Obiectivul general al măsurii date constituie stimularea dezvoltării sectorului vegetal, centrat pe producerea, prelucrarea primară/finită a produselor vegetale cu valoare adăugată înaltă, care contribuie la creșterea competitivității și a performanței economice a fermierului, precum și pe perfecționarea tehnologiilor de producere sau prelucrare, prin:

1) construcția casei de ambalare sau a depozitului frigorific de păstrare a fructelor, a legumelor sau a cartofilor;

2) modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, congelare sau ambalare a fructelor, a legumelor, a cartofilor, a plantelor aromatice, condimentare sau medicinale;

3) modernizarea proceselor de prelucrare primară/finită, uscare, condiționare, depozitare sau ambalare a cerealelor, a oleaginoaselor și a plantelor tehnice;

4) construcția/reconstrucția depozitelor pentru păstrarea/depozitarea ambalajelor.

Mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului eligibil, dar nu mai mult de 7,0 mil. lei per beneficiar. Totodată, subvențiile calculate se majorează cu 25% din valoarea subvenției autorizate – pentru grupurile de producători agricoli sau cooperativele de întreprinzător.

Astfel, în perioada de raportare, pentru această măsură au fost examinate și autorizate **246** solicitări în sumă de **151,00** mil. lei. Ca rezultat, valoarea investițiilor efectuate în dezvoltarea infrastructurii de producere, prelucrare sau comercializare în sectorul vegetal este de peste 331,05 mil. lei.

Astfel, urmare a investițiilor în acest sector, a fost construită o casă de ambalare a fructelor și legumelor, 11 depozite frigorifice de păstrare a fructelor, a legumelor sau a cartofilor noi construite cu o capacitate totală de păstrare de cca. 2245 tone și altele 20 depozite frigorifice reconstruite și utilate cu 218 unități de utilaj și echipament tehnologic.

Măsura SP_2.9 Investiții în infrastructura de producere, prelucrare sau comercializare a produselor de origine animală

Obiectivul general al măsurii date constituie stimularea dezvoltării sectorului de prelucrare primară/finită a produselor de origine animală, centrate pe prelucrarea sau comercializarea produselor de origine animală și pe creșterea valorii adăugate a produselor finite, prin:

1) construcția sau modernizarea unităților de păstrare a laptelui, a cărnii, a ouălor, a peștelui sau a mierii de albine și a produselor obținute din acestea;

2) construcția sau modernizarea unităților de prelucrare primară/finită, abatorizare, secție de tranșare, ambalare, refrigerare, congelare sau păstrare, a cărnii, a laptelui, a ouălor, a peștelui, a mierii de albine și a produselor apicole;

3) modernizarea proceselor de efectuare a analizelor de testare pentru carne și produse din carne, lapte și produse din lapte, ouă, pește și produse din pește, miere de albine și produse apicole;

4) dotarea unităților de prelucrare primară/finită sau comercializare cu utilaje, instalații, echipamente sau mijloace de transport specializate în scopul colectării materiei prime, al prelucrării și/sau al comercializării produselor de origine animală – parte componentă a proiectului.

Mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului eligibil, dar nu mai mult de 5,0 mil. lei per beneficiar, cu excepția abatoarelor, unde valoarea maximă a subvenției constituie 10,0 mil. lei per beneficiar, și a unităților de procesare a laptelui al cărei fondator este și producător de lapte, unde valoarea maximă a subvenției constituie 12,0 mil. lei per beneficiar. Totodată, subvențiile calculate se majorează cu 25% din valoarea subvenției autorizate – pentru grupurile de producători agricoli sau cooperativele de întreprinzător.

În perioada de raportare, pentru această măsură au fost examinate și autorizate **13** cereri în sumă de **32,46** mil. lei. Ca rezultat s-au construit și modernizat 13 unități de păstrare a cărnii (6), cu o valoare a subvenției achitate de cca. 18,83 mil. lei, laptelui (6) cu o valoare a subvenției achitate de cca. 12,85 mil. lei și mierii (1) cu o valoare a subvenției achitate de cca. 0,78 mil. lei.

Măsura SP_2.10 Investiții în tehnologii de lucrare a solului

Domeniul de intervenție al măsurii date este stimularea investițiilor în tehnologii de lucrare a solului prin metoda convențională sau conservativă (menținerea permanentă a solului acoperit, perturbarea mecanică minimă a solului și diversificarea culturilor), prin:

1) dobândirea de tractoare, combine, mașini sau utilaje agricole convenționale;

2) dobândirea echipamentului de conservare a solului.

Mărimea sprijinului acordat pentru **tehnica și utilajul agricol** se calculează:

1) pentru **dobândirea tehnicii sau utilajului agricol pentru lucrarea solului prin metoda convențională**:

a) 25% din cost (per unitate), dar nu mai mult de 300 mii lei per beneficiar;
b) 35% din cost (per unitate), dar nu mai mult de 300 mii lei per beneficiar, care corespunde categoriei de fermier micro, gospodărie țărănească sau tânăr fermier;

2) pentru dronele utilizate în protecția culturilor agricole – 50% din cost, dar nu mai mult de 200 mii lei per beneficiar;

3) pentru **dobândirea echipamentului de conservare a solului**, 50% din cost, dar nu mai mult de 1,0 mil lei per beneficiar.

În acest sens, în perioada de raport, AGENȚIA a examinat și autorizat **954** de solicitări, în sumă a **184,08** mil. lei, fiind achiziționate tehnică sau utilaj agricol pentru lucrarea solului prin metoda convențională și echipament de conservare a solului.

Tabel 5. Tehnică și utilaj agricol supus subvenționării

Tehnică agricolă	Unități
Tractoare	219
Combine	27
Drone	5
Remorci	15
Tehnică și utilaj agricol	2512
TOTAL	2778 unități

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Măsura SP_2.11 Dezvoltarea infrastructurii aferente exploatației

Crearea condițiilor optime în vederea sporirii cantității și calității producției agricole, sporirea accesului spre infrastructură, resurse naturale și tehnice, precum și îmbunătățirea condițiilor sanitare conexe producerii agricole și contribuția pentru producerea producției cu valoare adăugată sporită pe întregul lanț valoric sunt obiectivele acestei măsuri.

Astfel că statul, prin prisma FNDAMR alocă mijloace financiare pentru:

1) construcția sau reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă, sisteme de epurare a apei sau de canalizare;

2) instalații pentru producerea energiei din surse regenerabile și echipament de alimentare cu energie electrică;

3) construcția sau reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și a construcțiilor hidrotehnice aferente acestora;

4) construcția sau modernizarea sistemului de irigații și/sau desecare;

5) construcția sau reabilitarea drumurilor sau a podurilor pe teritoriul exploatației.

Mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului investițional eligibil, în baza costurilor suportate integral, și nu depășește valoarea de 5,0 mil. lei per beneficiar.

În perioada de raport, **150** de fermieri au beneficiat de sprijin financiar pentru investițiile efectuate în dezvoltarea infrastructurii aferente exploatației agricole în sumă de **99,88** mil. lei pentru:

Tabel 6. Domenii de intervenție subvenționate

Domeniile pentru care au fost efectuate investiții	Indicatori
liniile de alimentare cu energie electrică	1,7 km
instalații pentru producerea energiei din surse regenerabile	145 unități
construcția sau reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă, sisteme de epurare a apei sau de canalizare	1,207 km
TOTAL	124

Sursa: date din dosarele fizice.

Măsura SP_2.12 Stimularea dezvoltării turismului în mediul rural

Domeniul de intervenție: stimularea diversificării activităților economice în mediul rural prin dezvoltarea și promovarea serviciilor și a activităților de turism rural, agroturism, turism vitivinicol, precum și a activităților în aer liber, pentru următoarele tipuri de proiecte:

- 1) construcția/modernizarea/dotarea/amenajarea structurilor de primire turistică;
- 2) dotarea și amenajarea locurilor destinate prestării serviciilor de agrement și a activităților recreative pentru turiști, a activităților în aer liber;
- 3) construcția/reconstrucția lacurilor de acumulare a apei ca zone de agrement pentru populație și ca rezervă strategică de apă pentru perioadele de secetă ale anului;
- 4) construcția/reconstrucția/modernizarea/dotarea/amenajarea pensiunilor turistice, agroturistice sau pentru turismul vitivinicol.

Subiect al subvenționării este fermierul, iar mărimea subvenției constituie 50% din valoarea proiectului investițional eligibil, în baza costurilor suportate integral, și nu depășește valoarea de 5,0 mil. lei per beneficiar.

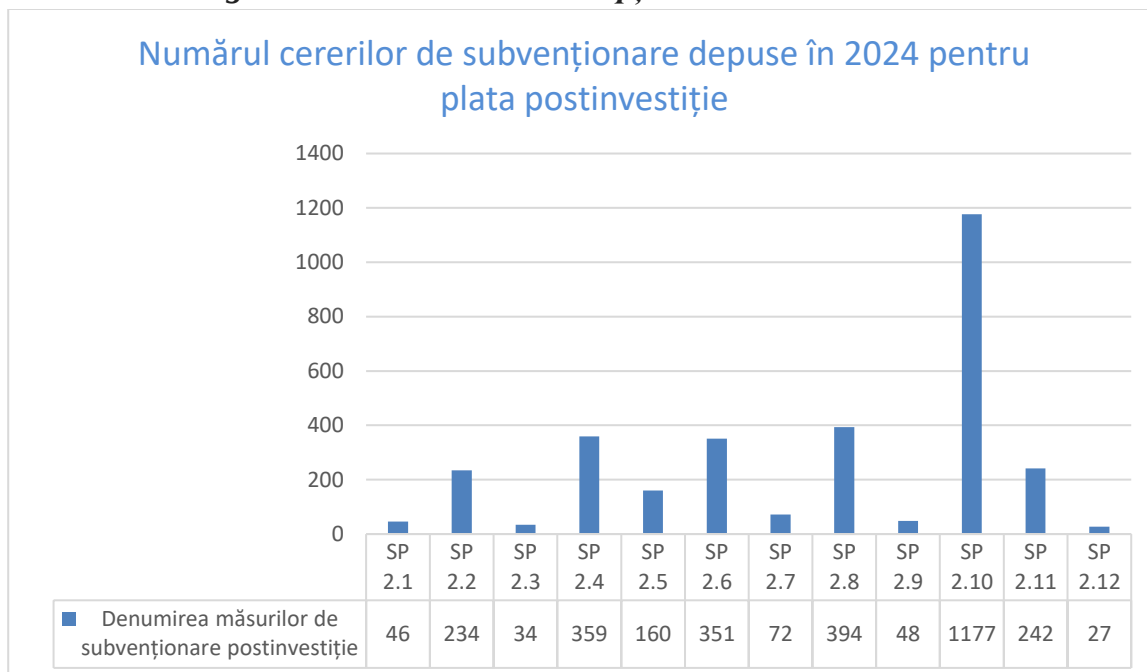
În perioada de raport, **1** fermier a beneficiat de sprijin financiar pentru investițiile efectuate în construcția și dotarea unei agropensiuni, în sumă de **0,42** mil. lei.

Notă:

În perioada 21 octombrie – 19 decembrie 2024, prin ordinul Ministerului nr. 144 din 18.09.24, a fost demarat apelul II pentru recepționarea cererilor pentru forma de plată

1 subvenții post-investiții”. Numărul cererilor recepționate pe măsurile de intervenție recepționate în perioada apelului II, se prezintă conform diagramei:

Fig. 7 Numărul cererilor recepționate în 2024 în cadrul SP

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Numărul total de cereri recepționate în 2024 pentru forma de subvenționare plăți postinvestiție, constituie 3144, cu suma subvenției solicitate de 1714 mil. lei. La moment, acestea sunt în proces de examinare după care urmează debranșarea subvenției din sursele financiare ale FNDAMR pentru anul 2025.

3.2.1.2. Forma de subvenționare „plăți investiții pe etape”

Plata investiții pe etape este o subvenție acordată etapizat, în bază de proiect investițional sau de extindere a unui proiect investițional, evaluat pozitiv de Agenție și autorizat pentru plata subvenției după implementarea fiecărei etape în baza costurilor suportate integral de solicitant.

În perioada de referință, forma de subvenționare investiții pe etape, AIPA a recepționat 16 cereri prin care 16 fermieri își planifică să dezvolte proiecte investiționale în următorii 3 ani după cum urmează:

a) *Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul vegetal:* 9 fermieri planifică dezvoltarea proiectelor în acest sector. Valoarea investițiilor planificate depășesc 115 mil. lei iar suma subvenției planificate a fi achitată pentru dezvoltarea proiectelor ar constitui 58,4 mil. lei. Astfel fermierii planifică dezvoltarea:

- construcția a 2 frigidere, o uscătorie de fructe și a unui depozit de păstrare a cerealelor;
- înființarea a 3 plantații multianuale moderne dotate cu suport, sistem de irigare și panouri fotovoltaice;
- montarea a 2 sere cu o suprafață totală de 11,1 mii m².

b) *Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul vitivinicole:* 3 fermieri planifică dezvoltarea proiectelor prin înființarea plantații viticole moderne dotate cu suport, sistem de irigare și panouri fotovoltaice. Valoarea investițiilor planificate depășesc 29 mil. lei iar suma subvenției planificate a fi achitată pentru dezvoltarea proiectelor ar constitui 12,7 mil. lei.

c) *Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din sectorul zootehnic:* 4 fermieri planifică dezvoltarea proiectelor dintre care 3 își propun modernizarea fermelor zootehnice de bovine și un fermier va asigura construcția unui complex de producere a furajelor. Valoarea investițiilor planificate depășesc 187,2 mil. lei iar suma subvenției planificate a fi achitată pentru dezvoltarea proiectelor ar constitui 40,6 mil. lei.

Tabel 7. Numărul cererilor recepționate în anul 2024 și sumele solicitate din mijloacele FNDAMR pentru forma de subvenționarea plăți investiții pe etape

Măsura de sprijin	Dosare recepționate	Valoarea proiectului investițional planificat, mil. lei	Suma subvenției solicitată, mil. lei
SIE_3.1 Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din <i>sectorul vegetal</i>	9	116,8	58,4
SIE_3.2 Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din <i>sectorul vitivinicole</i>	3	29,0	12,7
SIE_3.3 Investiții în producerea, prelucrarea sau comercializarea produselor din <i>sectorul zootehnic</i>	4	187,3	40,6
Total	16	333,1	111,8

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Creșterea interesului fermierilor față de forma de subvenționarea plăți investiții pe etape este o tendință foarte bună pentru sector. Contribuie la stabilirea unui echilibru între sprijinul financiar solicitat și valoarea anuală a FNDAMR, pentru că plată investiții pe etape, este o subvenție acordată etapizat în bază de proiect

investițional, evaluat pozitiv de către Agenție și autorizat spre plată după implementarea fiecărei etape, în baza costurilor suportate integral.

3.3. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți directe”

Prin Hotărârea Guvernului nr. 492/2023 a fost aprobat Regulamentul privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din FNDAMR.

Plata directă este o subvenție exprimată în sumă fixă, acordată într-o singură tranșă, pentru practicarea activităților agricole în sectorul zootehnic și se acordă per cap de animal și per kilogram de produs.

Plata directă per cap de animal se acordă, pentru deținătorii de animale din specia bovine, ovine, caprine și cabaline, înregistrate în Registrul de stat al animalelor (RSA), conform Legii nr. 231/2006. Totodată, pentru a fi eligibile subvenționării, animalele trebuie să fie asigurate în condițiile Legii nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.

Sunt pasibile pentru plata directă animalele înregistrate și exploatate în fermele zootehnice – cu vârsta de cel puțin 3 luni, întreținute într-un efectiv de minimum:

- 5 capete de juninci,
- 50 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de lapte,
- 30 de capete de oi și mioare specializate pentru producția de carne,
- 30 de capete de capre și căprițe;
- 5 capete de iepe, armăsari și mânze exploatate în fermele atestate în categoria de prăsilă sau înscrise în registrele genealogice.

În perioada iulie-decembrie 2024 s-au recepționat cereri pentru cap de animal, în temeiului ordinului Ministerului nr.95 din 21.06.24, prin care s-a demarat apelul III în sectorul zootehnic. Urmare a celor 2 apeluri demarate pentru cap de animal (în 2023 și 2024), în anul 2024 s-au subvenționat din FNDAMR:

 Măsura 1 - 11853 capete de bovine:

4073 junci peste 3 luni,
7780 junci peste 12 luni.

Valoarea subvenției achitate - **50,1 mil. lei.**

✚ Măsura 2 - 44415 capete de ovine:

22575 mioare peste 3 luni,
1686 oi din rase specializate pentru producția de carne,
20154 oi din rase specializate pentru producția de lapte și mixte.

Valoarea subvenției achitate - **23,5 mil. lei.**

✚ Măsura 3 – 11810 capete de caprine:

5925 căprițe peste 3 luni,
5885 capre.

Valoarea subvenției achitate - **6,4 mil. lei.**

✚ Măsura 4 – 4 capete de cabaline.

Valoarea subvenției achitate – **0,2 mil. lei.**

În anul 2024, au fost respinse 2 cereri pe motiv că animalele nu au fost asigurate în condițiile Legii nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură.

Total subvenții debursate în 2024 per cap de animal – cca. 80,2 mil. lei.

Aferent **plăților directe per kilogram de produs** și anume pentru kilogram de lapte de vacă se informează că acestea se acordă fermierului care deține animale, obține și livrează producție animalieră proprie către unitatea de colectare/procesare/abatorizare/comercializare.

În baza Ordinului nr. 30 din 13 februarie 2024 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, perioada 4 martie - 15 aprilie 2024, s-a desfășurat apelul nr. II pentru sectorul zootehnic și anume pentru recepționarea cererilor de acordare a plăților directe în sectorul zootehnic kg produs lapte de vacă.

În baza Ordinului nr. 95 din 21 iunie 2024 al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, perioada 11 iulie – 23 august 2024, s-a desfășurat apelul nr. III pentru sectorul zootehnic și anume pentru recepționarea cererilor de acordare a plăților directe în sectorul zootehnic kg produs lapte de vacă.

Astfel, în anul 2024, AGENȚIA a recepționat **397** cereri, urmare a examinării și autorizării cărora s-au acordat subvenții în sumă de **151,8 mil. lei**, suma solicitată fiind de 153,11 mil. lei.

Drept rezultat, în 2024 s-au subvenționat 303 621 litri lapte de capră, 150 555 litri lapte de oaie și 49 847 631 litri lapte de vacă.

Pe parcursul anului 2024, au fost respinse 6 cereri la kg de produs, dintre care:

1 cerere - fermierul este în proces de insolabilitate

5 cereri - fermierul nu livrează producție animalieră proprie către unitatea de colectare /procesare/ abatorizare/ comercializare.

Total debursate subvenții în 2024 per kg de produs – cca. 151,8 mil. lei.

Tabel 8. Informația privind litri de lapte subvenționați în 2024 per raion

Raion	Cantitatea, mii litri
Anenii Noi	3 455
Basarabeasca	9
Briceni	209
Cahul	967
Călărași	10
Căușeni	393
Ceadîr-Lunga	5 087
Chișinău	140
Cimișlia	397
Comrat	4 297
Dondușeni	662
Drochia	2 592
Drochia	976
Edineț	3 800
Fălești	1 564
Florești	1847
Glodeni	6 052
Hîncești	1 343
Ialoveni	4 286
Leova	124
Nisporeni	407
Ocnîța	2 251
Orhei	1 093
Rezina	807
Rîșcani	566
Sîngerei	464
Șoldănești	1 029
Soroca	1 643
Ștefan Vodă	524
Strășeni	393
Taraclia	763
Telenești	858
Ungheni	945
Vulcănești	350
	50 303

Sursa: date din dosarele fizice.

3.4. Rezultatele procedurii de examinare a cererilor de subvenționare pentru forma „plăți complementare”

3.4.1. Hotărârea Guvernului nr. 464/2023

Prin Hotărârea Guvernului nr. 464/2023 a fost aprobat Regulamentul privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din FNDAMR.

Plata complementară este o subvenție, acordată într-o singură tranșă, pentru suportarea costurilor curente sau pentru suportarea pierderilor de veni și se acordă solicitantului de subvenție în proporție de cel mult 80% din valoarea costurilor curente suportate, cu excepția plăților acordate pentru compensarea dobânzilor achitate către băncile comerciale și organizațiile de creditare nebanară.

Plata complementară se acordă pentru costurile prevăzute de următoarele măsuri:

- 1) stimularea accesării creditelor investiționale sau pentru mijloace circulante;
- 2) stimularea activităților de promovare;
- 3) stimularea utilizării sistemelor de irigare;
- 4) dezvoltarea agriculturii ecologice;
- 5) implementarea bunelor practici agricole;
- 6) defrișarea plantațiilor multianuale;
- 7) servicii de consiliere și formare în agricultură;
- 8) stimularea asocierii în grupuri de producători.

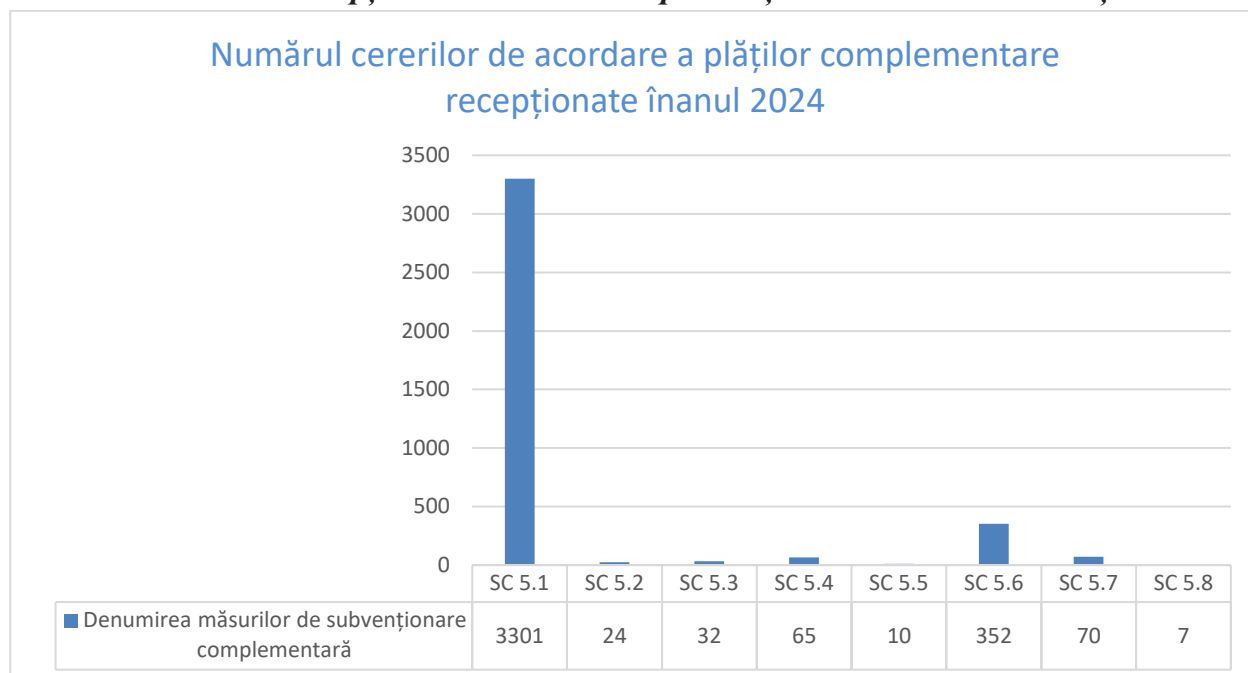
Plafonul anual în cadrul formei de subvenționare complementare nu depășește 1,5 milioane de lei pentru un beneficiar, cu excepția asociațiile utilizatorilor de apă, pentru care plafonul nu depășește 3 milioane de lei, iar pentru subvenționarea primelor de asigurare nu se stabilește plafon.

Cererile de subvenționare se depun anual, în perioada 1 februarie – 30 septembrie.

Astfel, în perioada de raportare, **Agenția a recepționat 3861 cereri de acordare a plăților complementare** pe diferite măsuri de subvenționare, iar valoarea subvenție solicitate din FNDAMR constituie cca **489,17 mil. lei**.

Cererile respective se află în proces de examinare și autorizare, repartizarea conform măsurilor de subvenționare, se prezintă în diagrama:

Fig. 8 Numărul cererilor recepționate în 2024 în dependență de măsura de subvenționare.

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

Totodată, în anul 2024, au fost examinate și autorizate spre plată **3433 de cereri de acordare subvenției complementare recepționate în anul 2023** și care nu au fost achitate ca urmare a epuizării fondului, iar valoarea subvenției debursate din FNDAMR a constituit **426,9 mil. lei**. Repartizarea mijloacelor financiare în dependență de măsura de subvenționare sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 8. Numărul dosarelor și sumelor autorizate din mijloacele FNDAMR în anul 2024, (dosare recepționate în temeiul HG 464/2023, în anul de subvenționare 2023)

Măsurile de subvenționare	Nr. de dosare autorizate	Suma autorizată, mii lei	Indicatori:
SC_5.1 Stimularea accesării creditelor investiționale sau pentru mijloace circulante	2955	355 082.96	1825 - credite investiționale, 1336 – credite pentru mijloace circulante.
SC_5.2 Stimularea activităților de promovare	9	395.1	8 beneficiari au fost certificați la standarde de calitate, 1 beneficiar a participat la expoziție
SC_5.3 Stimularea utilizării sistemelor de irigare	24	6 658.4	11 beneficiari au utilizat energie electrică la pomparea apei din sistem centralizat 13 beneficiari au utilizat alte resurse energetice și au pompat apă prin alte sisteme de irigare

SC_5.4 Dezvoltarea agriculturii ecologice	53	12 921.7	663.46 ha teren încadrat în agricultura ecologică, 11 012 538 kg de produse certificate ecologic au fost comercializate (4402389 kg grâu, 3525050 kg mazăre, 2290314 kg floarea soarelui, 609618 kg porumb, 69600 kg muștar, 116568 kg alte culturi), pentru 331 ha s-au menținut și intensificat fertilitatea solului.
SC_5.5 Implementarea bunelor practici agricole	8	686.6	Teren cultivat: cu mazăre – 204.68 ha, cu soia – 5514.9 ha.
SC_5.6 Defrișarea plantațiilor multianuale	318	48 133,54	Pomicolă – 2460.2 ha Nucifere – 121.5 ha Sâmburoase – 743.8 ha Sămânțoase – 1595 ha Viticolă – 1332 ha
SC_5.7 Servicii de consiliere și formare în agricultură	59	127.5	50 – formarea setului de documente la cererea de subvenționare 5 – instruirii despre măsurile de subvenționare 4 – asistență la elaborarea planului de afaceri
SC_5.8 Stimularea asocierii în grupuri de producători	7	2 894.2	8 383 544 kg de producție comercializată de către GdP
TOTAL subvenții autorizate în 2024	3433	426900,0	

Sursa: Agenția la situația din 31 decembrie 2024

3.4.2 Legea nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură

Mijloacele financiare prevăzute pentru prezenta măsură se utilizează la subvenționarea primelor de asigurare a fermierilor, în baza contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură și în baza Listei riscurilor pentru a căror asigurare se subvenționează și Listei culturilor agricole și a speciilor de animale și păsări pentru a căror asigurare se subvenționează din fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Cuantumul maxim al acestei subvenții complementare se stabilește ținând cont de primele de asigurare calculate conform tarifelor de asigurare prevăzute în condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură. În anul 2024, din FNDAMR statul acoperă 70% din prima de asigurare care este achitată companiilor de asigurări pentru asigurările asumate.

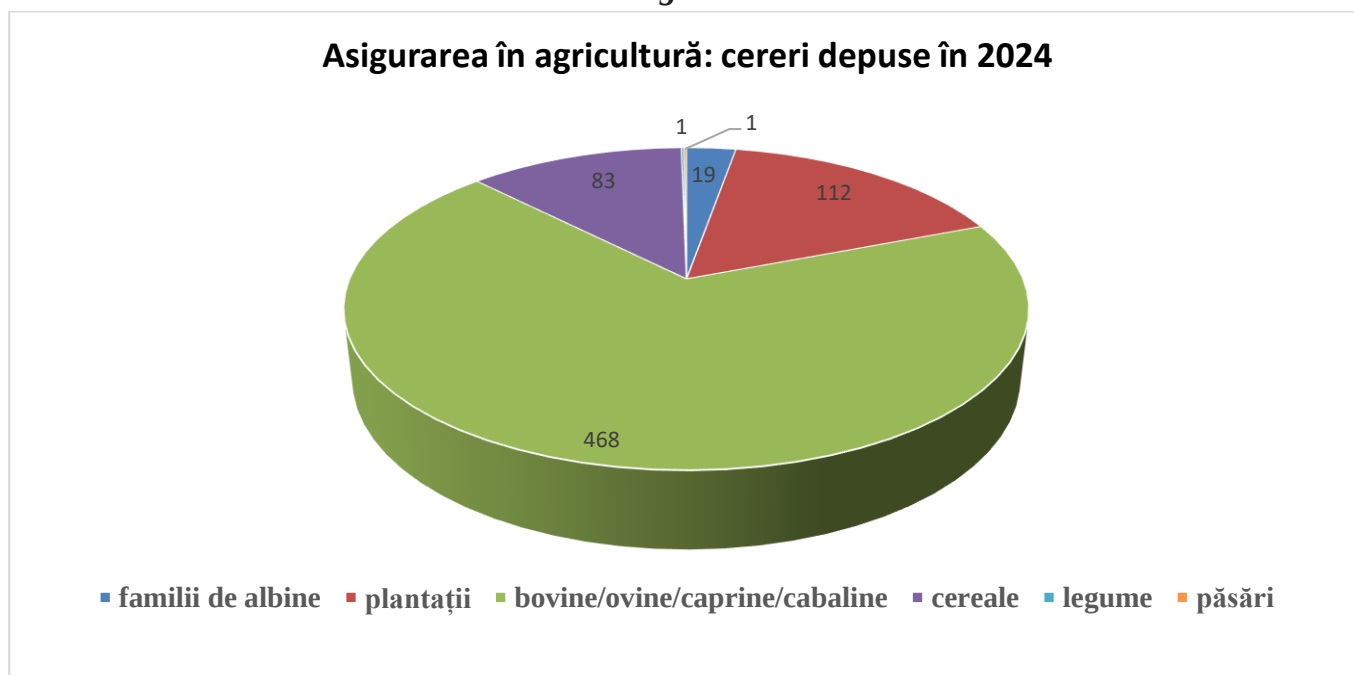
În anul 2024, pentru măsura de subvenționare a primelor de asigurare în agricultură, au fost examinate și autorizate spre plată 143 cereri de acordare a sprijinului financiar, depuse în anul de subvenționare 2023, în valoare de **8,4 mil. lei**.

În anul 2024, în perioada 01 februarie – 30 septembrie, au fost recepționate 684 cereri, dintre care, până la data de 31 decembrie 2024 au fost achitate 355 cereri (423 beneficiari unici), cu valoarea subvenției de **51,6 mil. lei**. din 51,71 mil. lei solicitați. Raportarea pe indicatori se va realiza după autorizarea integrală a cererilor depuse pentru subvenționarea în agricultură.

Astfel, prin mecanismul de subvenționare complementară au fost asigurate, conform cererilor depuse în 2023, subvenționarea a 1715 ha grâu, 872 ha floarea soarelui, 141 ha porumb și 903,95 ha plantații multianuale. Totodată, a fost asigurată și animale pe specii: 2285 bovine, 23492 ovine și caprine, 77 cabaline și 194 familii de albine.

Tendențele de asigurare în agricultură, se observă în baza diagramei de mai jos, care reprezintă direcțiile de asigurare în agricultură de către fermieri, în baza cererilor depuse în 2024.

Fig. 9 Numărul cererilor depuse pentru asigurarea subvenționată, dispersată pe categorii

Sursa: date din dosarele fizice.

4. CONCLUZII ȘI IMPACTUL SUBVENȚIONĂRII PER FORMĂ DE SUBVENȚIONARE:

1. Mijloacele FNDAMR aprobate pentru anul 2024 și administrate de către Agenție au fost valorificate în totalitate.

2. Valoarea FNDAMR aprobată pentru anul 2024 a fost utilizată pentru executarea angajamentelor față de solicitanții de subvenții ce au realizat investiții în anul 2023, dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării în 2023 a mijloacelor financiare disponibile FNDAMR.

3. În anul 2024, numărul cererilor depuse la forma de subvenționare plăți postinvestiție a înregistrat o creștere cu 493 cereri, inclusiv și sumele solicitate cu 451,55 mil. lei.

4. Cele mai solicitate subvenții, rămân a fi plățile postinvestiție achitate în anul 2024 (25% din numărul total de cereri recepționate de Agenție; 45% din valoarea totală a FNDAMR) și plățile complementare achitate în anul de raportare (50% din numărul total de cereri depuse; 30% din valoarea totală a FNDAMR).

5. Mai puțin vizibil este impactul asupra formei de subvenționare plăți investiții pe etape, cauza ținând de implementarea acestei forme, relativ noi. Totodată, comparativ cu anul precedent (2023), numărul cererilor depuse, oricum este în creștere esențială.

6. Referitor la plăți postinvestiție, se menționează că în anul 2025, va fi necesar, doar pentru a acoperi sursele solicitate pe cele 12 măsuri de subvenționare, suma de 1714 mil. lei. Impactul surselor care urmează a fi valorificate, în mare parte se va extinde asupra fermierilor micro (1813 cereri recepționate de la această categorie).

7. Referitor la plata complementară, atât în anul precedent celui de raportare, cât și în anul 2024, FNDAMR a reprezentat pentru fermieri un fundament solid pentru acoperirea cheltuielilor legate de accesarea creditelor investiționale sau pentru mijloace circulante. Numărul cererilor depuse pentru măsura respectivă, a atins cel mai mare număr de cereri recepționate per măsură, în toată activitatea Agenției – 3301 cereri înregistrate în 2024 de către cele 10 direcții teritoriale AIPA. Doar pentru aceste cereri și această măsură de subvenționare este nevoie de 412, 45 mil. lei. Ceea ce înseamnă că impactul pozitiv prin acoperirea acestor cheltuieli, vor fi răsfrânse asupra a 2239 fermieri micro, 657 fermieri mici, 290 fermieri mijlocii și 114 fermieri mari și o asociație a utilizatorilor de apă pentru irigare.

8. Un rol important în dezvoltarea mediului rural îi revine Programului LEADER. Impactul acestuia se calculează reieșind din multitudinea de proiecte dezvoltate în mediul rural, care contribuie la creșterea economică, reducerea migrației și îmbunătățirea condițiilor de viață, toate acestea fiind esențiale pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a întregii țări.

9. Conform analizei generale per distribuire a surselor financiare, cca 80% din sursele FNDAMR sunt accesate de fermierii micro și mici ce investesc în dezvoltarea agriculturii și mediului rural. Datorită subvențiilor acordate, s-au dezvoltat și dotat entitățile agricole care devin mai sustenabili și competitivi pe piață.

10. Urmare a subvențiilor solicitate, a fost posibilă atragerea investițiilor în sectorul agroindustrial și a ramurile conexe acestui sector de peste 7730 mil. lei.

11. Investițiile efectuate de către solicitanții de subvenții au generat crearea a 1200 locuri noi de muncă, dintre care 370 locuri de muncă sezoniere.

5. PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI:

Referitor la implementarea politicilor de subvenționare:

1. Identificarea surselor financiare pentru suplinirea FNDAMR pentru a putea onora toate angajamentele față de solicitanții de subvenții deponenți ai anului 2024.

Sursele financiare administrate în anul 2024, destinate subvenționării proiectelor investiționale au fost insuficiente. Din valoarea totală a fondului repartizat pentru 2024, 100% surse epuizate. Totodată, la moment, sunt în proces de examinare dosarele recepționate în anul 2024, iar valoarea subvențiilor solicitate, constituie **cca 2127 mil. lei.**

Una din propuneri de soluționarea, pe termen scurt, a deficitului de surse financiare ar fi alocarea de surse financiare adiționale pentru majorarea valorii FNDAMR prin rectificarea Legii bugetului de stat aprobat pentru anul 2025.

Propunerea privind necesitatea majorării valorii FNDAMR până la 500 mil. lei, a fost prevăzută de către MAIA în procesul de elaborare a Cadrului bugetar pe termen mediu (CBTM) pentru anii 2024-2026 și prezentată către Ministerul Finanțelor (scr. nr. 02-07/934 din 29.03.2023). Însă această propunere nu a fost susținută și promovată.

2. Conlucrarea cu asociațiile de profil, subiecții subvenționării în vederea colectării, examinării și promovării propunerilor care vor contribui la îmbunătățirea cadrului normativ relevant politicii de subvenționare.

3. Identificarea mijloacelor financiare pentru dezvoltarea sistemelor informaționale de depunere online a cererilor de către subiecții subvenționării.

4. Asigurarea procesului de majorare a salariului angajaților Agenției prin:

- aplicarea unor măsuri de stimulare suplimentare, similare celor care sunt aplicate în raport cu autoritățile responsabile de administrarea veniturilor fiscale și vamale, responsabile de certificare, supraveghere și control în domeniul aviației civile;
- majorarea valoarea de referință expusă în legea bugetului pentru angajați Agenției și a claselor de salarizare din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

Referitor la activitatea desfășurată de către Agenție:

1) Consolidarea responsabilizării angajaților Agenției în vederea distribuirii în mod echitabil și în timp a subvențiilor prin sporirea atractivității condițiilor de salarizare și a

celor de muncă, întru acoperirea locurilor vacante, dar și pentru a fortifica nivelului de salarizare a angajaților instituției.

2) Implementarea criteriilor de acreditare a Agenției conform cerințelor de acreditare a Uniunii Europene ce va oferi posibilitatea de a gestiona mijloace financiare din fondurile de preaderare.

3) Identificarea surselor financiare pentru dezvoltarea în cadrul Agenției a serviciilor IT - sisteme informaționale dar și licențierea sistemelor de operare și programele utilizate de AIPA. Acesta propunere a fost prevăzută în CBTM pentru anii 2025-2027, dar pentru care Ministerul Finanțelor nu a alocat mijloace financiare.

4) Digitalizarea prin conectarea sistemelor informaționale cu alte instituții abilitate, fiind direct orientate spre facilitarea procesului de depunere a cererilor de subvenționare, dar și de examinare de către angajații Agenției, care, spre exemplu doar pentru anul 2024, au examinat și încă sunt în proces de examinare, un număr total de 10 723 cereri depuse în anul de raportare.